

Warszawa, dnia 20 stycznia 2015 r.

Minister
Spraw Zagranicznych
SM.2113.1.2015/4

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 30.01.15.
nr. 353 podpis. Borusewicz

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 3.02.15
nr. 976 podpis. M

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

hanery Jemi Jemi

Odpowiadając na pismo BPS/043-67-2871/14 ws. oświadczenia złożonego przez Pana Senatora Jana Marię Jackowskiego wspólnie z innymi senatorami podczas 67. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 18 grudnia 2014 r. dotyczącego kwot zasądzeń od państwa polskiego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka, uprzejmie informuję, że:

Przed wszystkim należy podkreślić odmienną specyfikę i cel zasądzenia pieniężnego w postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. W postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka równorzędną rolę odgrywa zarówno stwierdzenie naruszenia prawa i wolności jednostki, jak i zasądzenie na jej rzecz tzw. słusznego zadośćuczynienia. Istotą zadośćuczynienia jest naprawienie krzywdy, a niekiedy i szkody, poniesionej przez jednostki na skutek naruszenia praw człowieka, chronionych na mocy Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności lub Protokołów Dodatkowych do Konwencji, za które odpowiedzialność ponosi państwo, pod którego jurysdykcją osoba ta znajdowała się w momencie naruszenia jej praw. Rolą systemu strasburskiego nie jest natomiast rozstrzyganie sporów między organizacją międzynarodową a państwem członkowskim tej organizacji, co z kolei stanowi jedną z podstawowych cech systemu ochrony prawnej w Unii Europejskiej. W postępowaniu spornym przed Trybunałem Sprawiedliwości UE pierwszoplanową rolę odgrywa bowiem brak wypełniania przez państwa członkowskie UE zobowiązań wynikających z prawa UE. Osoby indywidualne mogą dochodzić swoich praw przed Trybunałem Sprawiedliwości UE jedynie w ograniczonym zakresie, gdy sprawa dotyczy ich bezpośrednio i indywidualnie. Możliwość wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości UE ze skargą o odszkodowanie jest mocno ograniczona i dotyczy wyłącznie działalności instytucji UE. Roszczenia odszkodowawcze związane z naruszeniem prawa UE przez państwa członkowskie rozpatrują natomiast sądy krajowe.

Poniżej przedstawiam informację nt. wysokości kwot zasądzeń od państwa polskiego przez oba Trybunały:

I. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Do chwili obecnej Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie zasądził od Polski żadnych kwot tytułem kar pieniężnych.

II. Europejski Trybunał Praw Człowieka

Pierwsze zasądzenia miały miejsce na mocy dwóch wyroków wydanych w 1998 r.

Podane poniżej kwoty zasądzeń wynikają zarówno z wyroków, jak i z decyzji Trybunału. Podstawą zasądzenia może być zarówno stwierdzenie naruszenia, jak też zawarcie ugody przez strony lub złożenie deklaracji jednostronnej przez rząd (w szczególności w sprawach tzw. powtarzalnych, o utrwalonym orzecznictwie Trybunału, w oparciu o propozycje Kancelarii Trybunału).

Kwoty zasądzeń mogą obejmować w zależności od rodzaju sprawy: zadośćuczynienie za szkodę moralną (najczęściej), odszkodowanie za szkodę materialną oraz zwrot kosztów i wydatków związanych z postępowaniem przed Trybunałem (w przedłożonych statystykach podano kwoty ze wszystkich tych tytułów łącznie). Kwoty zasądzeń bywają określane w orzeczeniach Trybunału zarówno w euro, jak i w złotych polskich.

Poniższe wyliczenia zostały dokonane w oparciu o analizę kilku tysięcy orzeczeń Trybunału w bazie HUDOC na stronie Trybunału. Ministerstwo Spraw Zagranicznych gromadziło bowiem dotychczas dane według nieco odmiennej metodologii, tj. dane na temat kwot wypłaconych w danym roku budżetowym (z uwagi na terminy uprawomocnienia się orzeczenia oraz terminy płatności, wypłata z tytułu orzeczeń Trybunału może przesunąć się na kolejny rok kalendarzowy, a zatem informacje nt. kwot wypłaconych w danym roku mogą nie odpowiadać bezpośrednio kwotom zasądzonym w tym roku).

Rok	Suma zasądzona w EUR	Suma zasądzona w PLN	Liczba wyroków i decyzji zasądających
1998	0,00 EUR	35 000,00 PLN	2
1999	0,00 EUR	15 000,00 PLN	1
2000	0,00 EUR	287 402,27 PLN	14
2001	0,00 EUR	522 142,00 PLN	23
2002	213 319,00 EUR	100 988,00 PLN	26
2003	252 588,00 EUR	533 000,00 PLN	77
2004	347 697,00 EUR	239 000,00 PLN	88
2005	227 500,00 EUR	317 000,00 PLN	48
2006	394 682,00 EUR	386 300,00 PLN	135
2007	604 681,70 EUR	664 390,00 PLN	152
2008	596 484,00 EUR	1 364 010,00 PLN	211
2009	693 525,00 EUR	1 821 503,02 PLN	285
2010	521 331,00 EUR	2 230 000,00 PLN	221
2011	286 079,00 EUR	2 319 670,00 PLN	226
2012	536 250,00 EUR	1 722 120,00 PLN	192
2013	438 735,00 EUR	1 109 800,00 PLN	143
2014 I połowa	134 510,00 EUR	1 127 900,00 PLN	84
suma	5 247 381,70 EUR	14 795 225,29 PLN	1 928

Ponadto, uprzejmie informuję, że we wskazanym okresie Trybunał wydał 74 orzeczenia (głównie wyroki, ale też decyzje ws. deklaracji jednostronnych), na mocy których stwierdzone zostało naruszenie Konwencji wobec skarżących, jednakże nie zasądzono żadnej kwoty tytułem zadośćuczynienia. Począwszy od 1994 r. do końca pierwszej połowy 2014 r., Trybunał wydał także w sumie 112 wyroków oraz ok. 960 decyzji kończących rozpatrywanie sprawy bez stwierdzenia naruszenia Konwencji (np. decyzje o niedopuszczalności oraz wyroki lub decyzje o skreśleniu sprawy z listy skarg m.in. z uwagi na wdrożenie nowych środków krajowych dostępnych dla skarżących). Warto również dodać, że zdecydowana większość skarg składanych do Trybunału podlega odrzuceniu przez Trybunał jako oczywiście niezasadnione jeszcze na wstępnym etapie badania skargi.

Należy podkreślić, że w niektórych sprawach Trybunał wydawał więcej niż jedno orzeczenie (w zależności od sprawy mogły bowiem zapaść wyroki Izby oraz Wielkiej Izby Trybunału, wyroki rewizyjne, wyroki ws. słusznego zadośćuczynienia – w powyższych statystykach podano orzeczenia, z których wynikała ostateczna kwota zasądzenia). Z drugiej zaś strony, jednym orzeczeniem rozstrzyganych bywa wiele skarg jednocześnie (np. decyzja o niedopuszczalności w sprawie *Cichopek i 1627 innych skarżących* z dnia 14 maja 2013 r.).

Przy ocenie wysokości zadośćuczynień należy mieć na uwadze dynamikę dotyczącą liczby orzeczeń Trybunału wydawanych w poszczególnych latach, a na liczbę tę wpływa także tzw. polityka priorytetyzacji Trybunału. W niektórych latach liczba ta może być mniejsza z uwagi na koncentrowanie się przez Trybunał na sprawach trudniejszych i precedensowych, w innych zaś większa, gdyż Trybunał komunikuje wiele podobnych spraw (tzw. powtarzalnych) w oparciu o wcześniejsze rozstrzygnięcia w sprawach precedensowych. Należy też mieć na uwadze, że w ostatnich latach, na skutek wdrożonych reform (m.in. wejścia w życie Protokołu nr 14, informatyzacji postępowań oraz wypracowania przez Trybunał uproszczonych procedur w sprawach o charakterze powtarzalnym), Trybunał generalnie zwiększył liczbę spraw komunikowanych rządowi i wydawanych rozstrzygnięć. Trybunał podejmuje obecnie intensywne działania w celu rozwiązania problemu tzw. zaległości spraw nagromadzonych w latach wcześniejszych, co przekłada się na większą liczbę wydawanych orzeczeń. W szczególności po wejściu w życie Protokołu nr 14 Trybunał w trybie uproszczonym (najczęściej w drodze decyzji) rozstrzyga tzw. sprawy powtarzalne będące przedmiotem już ugruntowanego orzecznictwa Trybunału, co tłumaczy wzrastającą liczbę spraw rozstrzyganych w drodze ugód i deklaracji jednostronnych. Niekiedy w tym trybie komunikowane są grupy spraw powtarzalnych, które dotyczą naruszeń o charakterze w istocie historycznym, czyli takich, w stosunku do których Komitet Ministrów Rady Europy uznał, że Polska podjęła już wszystkie niezbędne środki generalne.

Z szanowaniem i wdziękiem

złup. Ministra Spraw Zagranicznych

Podsekretarz Stanu
Henryka Moscicka-Dendys

Otrzymuje:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów